

TIIVISTELMÄT – LÄHETYS-TEOLOGINEN AIKAKAUSKIRJA 13/2010

LARS AEJMELAEUS

Ylösnouseen ilmestykset ja lähetystehtävä

Usko siihen, että Jeesus oli noussut kuolleista, synnytti kristinuskon. Se antoi alusta lähtien kristinuskolle sen perusvakaumuksen, joka erotti kristinuskon juutalaisuuden valtauomasta ja kaikista muista uskonnoista. Ylösnousemususko perustui ensisijaisesti monien ihmisten saamiin ilmestyskokemuksiin. Kokemusten luonne ja olosuhteet, joissa ne saatiin, vaihtelivat. Niihin liittyi kuitenkin aina tehtäväksiänto: Jeesuksen voittoa tuli julistaa muille ihmisille. Vakuuttuminen Jeesuksen voitosta ja missio ovat UT:n tekstien valossa kuin kolikon kaksi puolta, toisistaan erottamattomat. Todistamisen veloitteen liittyminen uskon synnyttäneisiin peruskokemuksiin selittää omalta osaltaan kristinuskon nopean leviämisen laajalle alueelle jo ensimmäisten kristillisten sukupolvien aikana.

REIJO ARKKILA

Edinburgh ja Suomen evankelisen herätysliikkeen lähetystyö

Evankeliumiyhdistyksen Japanin lähetti Siiri Uusitalo osallistui Edinburghin lähetyskokoukseen vuonna 1910. Hän kirjoitti myönteisesti kokouksesta Evankeliumiyhdistyksen lehtiin. Muuten lähetyskokous ei näytä suoran vaikuttaneen evankelisen liikkeen lähetystyöhön. Edinburghissa korostettiin lähetystehtävän ulottamista kaikkeen maailmaan. Evankeliumiyhdistys on jatkanut vuonna 1900 alkanutta työtään Japanissa. 1960-luvulla molemmat Evankeliumiyhdistykset (Sley ja Slef) lähtivät työhön myös Afrikkaan, jossa Keniasta tuli tärkeä työala. Sen lisäksi on työtä suunnattu Etelä-Koreaan, Sambiaan, Malawiin, Kameruniin ja pienessä määrin myös Brasiliaan. Papua-Uuden-Guinean yhteydet alkoivat vuonna 1979. Inkerinsuomalaisiin pidettiin yhteyttä jo ennen Neuvostoliiton särkyä. Nykyisin työ jatkuu Venäjällä Inkerin kirkon yhteyksissä. Uusimmat Sley'n työkentät ovat Viro ja Sudan. Lähetysteologin peruslinjaus nousee Kristuksen työssä kaikille hankitusta pelastuksesta.

HEIDI HIRVONEN

Kristittyjen ja muslimien dialogin haasteet ja mahdollisuudet

Kristittyjen ja muslimien dialogin suurin haaste näyttää olevan, miten pysyä lojaalina omalle vakaumukselleen, mutta ottaa samalla vakavasti toisen osapuolen itseymmärrys. Tähän jää kenties lopultakin ratkaisematon jännite. On kuitenkin selvää, että molemminpuolinen ymmärrys ei lisäännä sitomalla dialogi tiukasti lähetystyön motiiveihin tai tiettyyn teologiseen agendaan, johon toinen osapuoli pakotetaan sopimaan. Kristinuskolla ja islamilla on omat partikulaariset näkemyksensä keskeisistä teologisista teemoista, kuten Jumalan ilmoitus, jumalakäsitys sekä ihmisen tila ja lopullinen kohtalo, eikä niitä voida sovittaa yhteen. On kuitenkin tapoja edistää teologista ymmärtämystä toinen toisensa näkemyksistä, kuten lisätä molemminpuolista tietoa, asettaa kyseenalaisiksi tietyt perinteiset tavat tuomita toisen osapuolen näkemykset, osoittaa teologisia

paralleleleja islamin ja kristinuskon välillä ja ylittää opilliset erimielisyydet korostamalla yhteistä uskonnollista kokemusta tai eettisiä intressejä. Eettisten periaatteiden tasolla kristittyjen islamilaista lakia kohtaan tuntema vieraantuneisuus on merkittävimpiä haasteita molemmipuoliselle ymmärrykselle, kun taas lähimmäisenrakkaus ja kultainen sääntö tarjoavat rakentavan lähtökohdan dialogin jatkamiselle.

MATTI KORPIAHO

Suomen lähetysneuvoston (SLN) synty Edinburghin 1910

lähetyskonferenssin hedelmänä ja SLN:n 90-vuotisen toiminnan vaiheita

Edinburgh 1910 -lähetyskonferenssiin osallistui kahden suomalaisen lähetysjärjestön edustajia. Konferenssin hedelmänä syntyi 1919 Suomen lähetysneuvosto, jonka perustajajäseninä olivat viisi suomalaista lähetysyhtymää. Vuonna 2010 jäsenjärjestöjä ja kirkkoja SLN:n yhteydessä on 31 edustaen Edinburghissa tavoitteeksi asetettua ekumeenisuutta. Kansainvälinen osallistuminen on jatkunut tiiviinä koko toiminnan aikana. Edinburghin esimerkin mukaisesti ovat alusta alkaen SLN:n toimintaa rikastuttaneet erilaiset työryhmät. Koulutus, opintotoiminta, lähetystyöntekijöiden huolto ja yhteinen edunvalvonta sekä kehitysyhteistyö ovat keskeisiä toiminnan elementtejä. SLN toimii rakentaen yhteyttä ja yhteistyötä maailmanlähetysten vahvistamiseksi.

MARKKU KOTILA

Edinburghin äitejä ja tyttäriä: Raamattuseuraliike ja kirkkojenvälinen yhteistyö

Raamattuseuraliike syntyi brittiläisen evankelikaalisen lähetysherätyksen keskellä. Englannin ja Ulkomaiden Piipaseura perustettiin vuonna 1804 raamatunlevitystyötä varten. Varsin pian ohjelmaan tuli myös käännöstyö. Brittiläisen seuran vaikutuksesta perustettiin vuonna 1812 Suomen Piipaseura vastaamaan tšekäläiseen raamattutarpeeseen. Piipaseurojen yhteistyöjärjestö Yhtyneet Raamattuseurat syntyi toisen maailmansodan jälkeen koordinoimaan työtä. Järjestäytymisen taustalla vaikuttivat tuo ajan keskeiset ekumeeniset toimijat. Vatikaanin II:n konsiiliin vahvistama Dei Verbum -asiakirja avasi yhteistyön katolisen kirkon kanssa. Yhteistyö ortodoksisien ja orientaalistien kirkkojen kanssa sai uuden sysäyksen, kun tilanne Itä-Euroopassa muuttui 80- ja 90-lukujen vaihteessa.

VELI-MATTI KÄRKKÄINEN

Lähetystyö ja uskonnollisen toisen kohtaaminen

Tämän kirjoitelman tarkoituksena on hahmottaa uskontoteologian nykytilanteen valossa keskeisiä uskontodialogiin ja uskontojen kohtaamiseen liittyviä periaatteita ja arvoja. Esityksen keskeinä teemana on trinitaarisen teologian keskeinen merkitys kristillisessä uskontoteologiassa ja missiologiassa. Trinitaarinen lähestymistapa varmistaa toisaalta kristillisen uskon identiteetin säilymisen ja toisaalta aidon, molemmipuoliseen oppimiseen ja aitoon todistamiseen kuuluvan

kohtaamisen mahdollisuuden.

SIMO PEURA

Kristuksen kirkon strategia:

Edinburghin lähetyskonferenssit

ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetyskäsitys

Edinburghin toinen lähetyskonferenssi 2010 vaikuttanee merkittävästi kristillisten kirkkojen lähetysajatteluun. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetysstrategia laadittiin jo ennen viime kesäkuun konferenssia. Sillä haluttiin vastata kuitenkin samanlaisiin tarpeisiin, jotka johtivat 100 vuotta sitten Edinburghin ensimmäisen konferenssin järjestämiseen. Lähetysten monilla toimijoilla tulee olla yhdensuuntainen lähetysnäky.

Artikkelissa tarkastellaan aluksi Edinburghin ensimmäisen kokouksen lähetysstrategiaa.

Se oli oman aikansa lapsi maailmaa tulkitessaan. Ekumeenisen

liikkeen järjestäytyminen ei vielä näy, minkä vuoksi käsitys Kristuksen kirkon ja paikalliskirkkojen suhteesta on kovin keskeneräinen. Sadassa vuodessa on kuitenkin päästy eteenpäin ja monet asetetuista tavoitteista on saavutettu.

Edinburgh 2010 oli edustavuudeltaan laaja-alainen kokous. Puheenvuoroissa tuotiin esiin niin globaalin lähetysparadigman tarve kuin lähetys hengellisenä sydänten ja maailman muutoksena. Silti konferenssin julkilausumassa näkyy hankaluus puhua kirkosta ja hahmottaa sen olemusta. Uutta on näky Jumalan rakkauden missiosta. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetysstrategia sisältää varsin monia kansainvälisessä keskustelussa esiinnousseita korostuksia.

Kirkon hengellisen elämän uudistuminen ja maailmanlaajan vastuun kantaminen ovat syvästi sidoksissa toisiinsa.

JUHANI PÖRSTI

Kirkon lähetystehtävän uudelleen arvioinnin aika:

Viron evankelisluterilaisessa kirkossa käydään keskustelua kirkon missiosta

Viron lähihistoria on tuonut rajuja muutoksia kirkkojen ja yhteiskunnan välisiin suhteisiin. Varsinkin 1800-luvun loppupuolella alkanut kehitys on edesauttanut monien uusien aatteellisten ja uskonnollisten vaikutteiden esille tuloa. Tällaisista muutostekijöistä, jotka ovat voimakkaimmin ravistelleet kirkkojen yhteiskunnallista asemaa ja toimintaa, nostan esiin seuraavat: kansallisen liikkeen (etnisen virolaisuuden) ja baltiansaksalaisuuden väliset suhteet, neuvosto-Viron harjoittama ideologinen ja ateistinen uskontopolitiikka, sekularismin ja ei-kristillisten uskonnollisten virtausten voimistuminen sekä vanhan virolaisen luonnonuskonnon esiinmarssi.

Myös kristillisten kirkkojen piirissä tapahtunut kehitys horjutti perinteisen kristillisyyden asemaa. Luterilaisesta kirkosta siirtyi jäseniä varsinkin ortodoksiseen kirkkoon ja vapaakirkkoihin.

Edellä mainittujen muutostekijöiden muokkaava vaikutus näkyy erityisen voimakkaana Viron luterilaisessa kirkossa. Vielä 1930-luvun puolivälissä yli 70 % kansasta kuului luterilaiseen kirkkoon. Tämän jälkeen alkoi jatkuva jäsenkato,

joka koski kipeästi myös seurakuntien saamaan taloudelliseen tukeen. Viron itsenäistyminen (1991) nosti hetkellisesti kirkon taloudellisia kannatuslukuja, jotka ovat sen jälkeen laskeneet noin 10 % vuodessa.

Luterilaisen kirkon sisällä tapahtunut jäsenten menetys on saanut rinnalleen toisen vastakkaisen kehityssuunnan. Vuosina 1991–2007 jumalanpalveluksiin osallistuvien määrä lähti voimakkaaseen nousuun ja lähes kaksinkertaistui. Samalla kirkko on kiinnittänyt jatkuvaa huomiota sen missionaarisen tehtävän vahvistamiseen. Kirkon suunnitelmissa on perustaa erillinen lähetystyötä tukeva säätiö ja lähettää vuosittain vähintään kolme lähetystyöntekijää ulkomaisille työalueille. Lähetyskeskus kehittää kirkon lähetystyötä yhteistyössä monien ulkomaisten toimijoiden, muiden muassa suomalaisten lähetysjärjestöjen kanssa. Kirkon resurssien heikkeneminen on voimistanut kirkon sisällä tapahtuvaa lähetysteologista keskustelua ja siihen liittyvää käytännön toimintaa. Vuonna 2009 kirkon lähetyskeskus käynnisti myös suunnitelman, jonka tavoitteena on seurakuntien keskeisten työalojen, varsinkin lapsi- ja nuorisotyön kehittäminen. Samalla lähetyskeskus aloitti kirkon lähetysstrategian valmistelutyön, jonka on määrä valmistua vuoden 2011 alkupuolella.

JAAKKO RUSAMA

Ykseys ja missio: Edinburgh 1910 kirkon ykseyden edistäjänä
Artikkelissa käsitellään vuonna 1910 pidetyn Edinburghin maailmanlähetyskonferenssin käsityksiä kristillisen kirkon ykseyden edellytyksistä ja mahdollisuuksista. Yksi konferenssin komissioista keskittyi erityisesti ekumeenisiin ja kristittyjen yhteyden kysymyksiin. Niiden katsottiin olevan tärkeitä silloin, kun pyritään Kristuksen yhden kirkon perustamiseen koko maailmaan ja erityisesti ei-kristittyihin maihin. Kristittyjen tehtävänä pidettiin koko maailman evankeliointia, ja ykseys tulkittiin välineeksi evankelioinnin toteuttamiseksi. Silloin kristillisen kirkon hajaannus ja jakaantuneisuus koettiin kristillisen todistuksen esteeksi. Artikkelissa kuvataan lähemmin niitä ykseysmalleja, joita Edinburghin konferenssin osanottajat hahmottelivat sitä työskentelyä varten, mikä jatkui useiden vuosikymmenien aikana kansainvälisessä ekumeenisessa liikkeessä.

TIMO VASKO

Maailmanlähetyskonferenssi Edinburgh II 2010
Artikkeli käsittelee vuonna 1910 Edinburghissa alkanutta missiologista työskentelyä ja ekumeenista vaikutushistoriaa vuoteen 2010. Tämä 100-vuotinen lähetystyön historian jakso tuli yleisen mielenkiinnon kohteeksi. Silloin juhluvuosi antoi mahdollisuuden tarkastella hyvin monipuolisesti lähetystyön problematiikkaa 100 vuoden ajalta. Edinburghissa 2. – 6.6. 2010 järjestettiin ekumeenisesti hyvin laajapohjainen Edinburgh II maailmanlähetyskonferenssi. Samana vuonna eri maanosissa monissa maissa järjestettiin paikallisia lähetystyötä koskevia konferensseja ja symposiumeja, myös Suomessa. Artikkelit keskittyvät tarkastelemaan lähetysteologisen tutkimusprosessin vaiheita ja tuloksia erityisesti vuonna 2010. Kirjoittaja osallistui Edinburgh II konferenssiin ja arvioi tämän historiallisen kokouksen aineistoja ja merkitystä sekä tekee tästä johtopäätöksiä myös suomalaiseen

ekumeeniseen tilanteeseen.

AULI VÄHÄKANGAS

Pastoraaliset haasteet synnyttivät
missiologisen antropologian

Edinburghin maailmanlähetyksen kokouksessa vuonna 1910 nostettiin esiin lähetystyöntekijöiden kokema haaste antropologisen tiedon tarpeesta lähetystyössä.

Tämä tarve liittyi erityisesti paikallisten kulttuurien kohtaamiseen ja siihen liittyviin erilaisiin pastoraalisiin kysymyksiin, joiden edessä lähetystyöntekijät olivat ymmällään. Myöhemmin tästä tarpeeseen vastaamisesta ja tiedon soveltamisesta kehittyi oma missiologian alahaaransa missiologinen antropologia, joka ei Suomessa ole kuitenkaan kovinkaan tunnettua eikä siitä ole suomeksi paljoa kirjoitettu. Missiologinen antropologia on juuri nyt, Edinburghin kokouksen 100-vuotisjuhlallisuuksien aikaan erityisen ajankohtainen, ei yksin historiallisen taustansa vaan myös tämän päivän tarpeen näkökulmasta. Evankeliumin ja kulttuurin suhde on yhä polttava kysymys kolmannen maailman kristittyjen elämässä, vaikka konteksti ja pastoraaliset haasteet ovatkin osittain muuttuneet toisiksi kuin sata vuotta sitten.

Tämä artikkeli esittelee ensin lyhyesti missiologisen antropologian määritelmiä ja taustoja. Tämän jälkeen pureudutaan muutamaan tämän hetken missiologisen antropologian suurimpaan haasteeseen omien Pohjois-Tansanian luterilaisten parissa tekemiäni tutkimusten kautta. Lopuksi tarkastellaan tieteenalan tulevaisuutta Pohjoismaiden ja globaalin etelän kristillisyyden näkökulmasta.